

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ ДЕПАРТАМЕНТУ ОСВІТИ І НАУКИ
ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ІНСТИТУТ ПСИХОЛОГІЇ ІМЕНІ Г. С. КОСТЮКА НАПН УКРАЇНИ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. МИХАЙЛА
ОСТРОГРАДСЬКОГО
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ**

**Факультет гуманітарних наук, психології та педагогіки
кафедра психології та соціології**

МАТЕРІАЛИ

**XV науково - практичної конференції з проблем вищої освіти
(з міжнародною участю)**

**«СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ
ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА»**

16-17 листопада 2018 року

м. Сєвєродонецьк

УДК 316.6
С 69

Рекомендовано до друку Вченою радою
Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля
(протокол № 3 від 30 листопада 2018 року)

С69 Соціально-психологічні проблеми трансформації сучасного суспільства: зб. наук. праць / За заг. ред. проф. Ю.О. Бохонкової. – Сєверодонецьк: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2018. – 302 с.

Збірник містить матеріали XV науково-практичної конференції з проблем вищої освіти (з міжнародною участю) «Соціально-психологічні проблеми трансформації сучасного суспільства» (16-17 листопада 2018 р.). До збірки увійшли тези доповіді, есе, присвячені сучасному науковому осмисленню основних трансформаційних процесів, що відбуваються у сучасному суспільстві у зв'язку із його інформатизацією та глобалізацією.

Матеріали друкуються мовою оригіналу. Відповідальність за достовірність фактів, цитат та інших відомостей несуть автори.

УДК 316.6

© Східноукраїнський національний
університет імені Володимира
Даля, 2018

Алієва К. Е., Татаренко Г. В.

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ЖІНОК, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВНАСЛІДОК КОНФЛІКТУ НА СХОДІ УКРАЇНИ

Постановка проблеми Збройні конфлікти, військові дії є ознакою нашого століття. Здавалося, що Друга світова війна зі своїми наслідками повинна була стати уроком для людства. Однак загарбницькі амбіції, біполярність світу та жага до домінування над іншими державами залишилась після Другої світової війни і перетворилась на гонку озброєнь. Розпад Радянського Союзу не припинив жагу до домінування над іншими державами, як збоку Сполучених Штатів Америки так, і Російської Федерації, і з початком нового століття набрав нових обертів. Війна у Сирії, яка стала однією з довготривалих в новітній історії, продемонструвала імперські амбіції великих країн.

Україна довгий час залишалась осторонь військових та збройних конфліктів та приводила свою власне мирну зовнішню та внутрішню політику. Але, у 2014 році в країні почалися військові дії, які, на наш погляд, стали результатом імперіалістичних амбіцій Російської Федерації, яка завжди зазіхала на українську державність.

Для України постало питання створення власної армії для оборони держави та розроблення нормативно-правових актів для захисту основоположних прав громадян та недопущення їхнього звуження. Однак усі проблемні питання одразу неможливо окреслити, тому законодавча робота щодо охорони прав громадян, які постраждали від збройного конфлікту триває. Серед проблемних питань є виокремлення соціальних груп, які особливо потребують допомоги: діти, жінки, люди з інвалідністю. Захист цих категорій відбувається за міжнародним законодавством, що стосується національного законодавства, то існують прогалини.

Викладення основного матеріалу. Рівність прав жінки і чоловіка закріплена Конституцією України (ст. 24) [1]. Разом з тим, трудове законодавство, враховуючи фізіологічні особливості організму жінки, інтереси охорони материнства і дитинства, встановлює спеціальні

запобігти особистісним деструкціям учнів-ВПО на функціональному та структурному рівнях, зберегти психічне та соматичне здоров'я кожного з них, створити умови оптимального розвитку всіх їхніх соціально-корисних проявів.

Література

1. Агресія. Анексія. Конфлікт. Соціально-педагогічна та психологічна відповідь на виклики для дітей : методичні рекомендації для педагогів дошкільних навчальних закладів. – К. : Агенство «Україна», 2016. – 110 с.
2. Волченко Л. П. Особливості формування соціально-нормативних уявлень старшокласників в умовах суспільної кризи: [Монографія] / Л. П. Волченко, С. О. Гарькавець. – Северодонецьк : вид-во СНУ ім. В. Даля, 2016 – 200 с.
3. Войналович І. А. Вимушені переселенці: зарубіжний досвід, стан і реалізація їх прав в Україні [Електронний ресурс] / І. А. Войналович, М. О. Кримова, Л. В. Щетініна // Інституційний репозитарій КНЕУ. – Режим доступу до статті: <http://www.ir.kneu.kiev.ua:8080/bitstream/2010/5981/1/250-258.pdf>. – Заголовок з екрану.
4. Гарькавець С. О. Психологія підліткової віктимності: [Монографія] / С. О. Гарькавець. – Луганськ : Вид-во «Ноулідж», 2013. – 175 с.
5. Донченко О. А. Суспільство і особистість: особливості соціально-психологічної адаптації / О. А. Донченко // Українське суспільство на порозі третього тисячоліття. [Кол. монографія] / Під ред. М. О. Шульги. – К.: Ін-т соціології НАН України, 1999. – С. 492–500.

Волченко Лариса Петрівна – к. психол. н., старший викладач кафедри педагогіки та психології Луганського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (м. Северодонецьк).

Воронова О. Ю.

ДЕЯКІ ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ РЕФЛЕКСІЇ У ПРОФЕСІЙНОМУ СТАНОВЛЕННІ ОСОБИСТОСТІ

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку суспільства до професіоналізму фахівця висувуються високі вимоги. Сучасний фахівець – це особистість здатна аналізувати, коректувати й удосконалювати свою професійну діяльність. Необхідною умовою цього вдосконалення є професійна рефлексія.

В роботах багатьох науковців досліджувалися різні аспекти рефлексії: місце цього психологічного утворення серед професійно значущих якостей (Є. О. Клімов, М. С. Пряжников, О. Ф. Бондаренко, С. І. Макшанов, Л. В. Долинська, В. Г. Панок, Н. В. Чепелева); рефлексія і професійне мислення (Н. І. Пов'якель, М. Ю. Вербан, Т. Д. Щербан, Н. В. Пророк, Ю. Г. Шапошникова); роль рефлексії в аксіогенезі (В. М. Мицько, З. С. Карпенко, Г. К. Радчук); рефлексія в процесі самоактуалізації особистісного і професійного «Я» (Ю. Г. Долінська, Д. В. Чупшев, Л. М. Кобильнік, Д. А. Менегетті); рефлексія у формуванні професійної свідомості (А. А. Алімов; Н. Ф. Шевченко, А. Г. Самойлова, Н. О. Кучеровська); рефлексія в структурі функціональної системи інтуїтивно-почуттєвого відображення (В. Д. Потапова); рефлексія і професійна ідентифікація (Л. Б. Шнейдер, Т. М. Буякас, О. О. Міненко) та ін..

Викладення основного матеріалу. В сучасній науці рефлексії відводиться надважливе місце в еволюції психіки людини. Вона розглядається як *функція чи похідна* свідомості, діяльності, особистості (це рефлексивні акти вищого рівня) [1]. Науковці вважають рефлексію не тільки центральним феноменом внутрішньої активності людини, а й, перш за все, базовим механізмом самоорганізації психічної активності, а отже, механізмом регуляції взаємодій людини у світі [1, с. 118]. Такий механізм самоорганізації психіки (як рефлексія) дає можливість людині вивчати особливості прогнозування і проектування своєї професійної діяльності.

В. О. Лефевр розмірковує про рефлексію як про певний вроджений інформаційний процесор, функція якого – одночасне відображення як перцепції і поведінки, так і суб'єктивного світу. Робота цього процесору ніяк не контролюється свідомістю і протікає надзвичайно швидко і породжує специфічний спектр людських реакцій (зупинка автоматизованої активності, моделювання себе та інших, моделювання своїх власних внутрішніх переживань та переживань інших людей). Цей вид рефлексії, на відміну від традиційної, назвали швидкою рефлексією, яка невід'ємна від самої людської істоти чи притаманна психіці людини як її ведучій атрибут [1, с. 113-114].

На думку В. П. Зінченко, центральним механізмом рефлексії є співставлення двох оцінок: ситуації та свого власного стану і можливостей дій з цією ситуацією. Цей вчений вважає, що операціональна чи фоновіа рефлексія притаманна навіть двоцижневим немовлятам. Вони здатні співставляти свої можливості із ситуацією, із умовами і можливістю досягнення предмету. Це і є сутність рефлексивного акту, незалежно від його природи [1, с. 114].

А Г. П. Щедровицький вважає, що суть механізму рефлексії – вихід в нову позицію і відтворення змісту попередньої діяльності [3].

Рефлексію вважають не тільки проявом внутрішньої активності людини, а й центральним феноменом людської суб'єктності. Про це свідчить той факт, що рефлексія виділяється у якості головного, центрального феномена у всіх без винятку підходах до *проблеми суб'єктності* (В. В. Знаков, А. Г. Асмолов, В. О. Татенко, Т. М. Титаренко, Н. В. Пророк). На думку П. Тейяра де Шардена, рефлексія – це така специфічна людська здатність, яка дозволяє їй зробити свої думки, емоційні стани, свої дії й відносини, взагалі самого себе – предметом спеціального розгляду (аналізу й оцінки) і практичного перетворення (зміни й розвитку) [2].

Рефлексію як фактор розвитку свідомості і діяльності суб'єкта, визнають в усіх дослідженнях, незалежно від підходів до вивчення цього психологічного феномену. Зокрема, вітчизняними і закордонними психологами професійна рефлексія розглядається як важлива умова професійного розвитку педагога.

Висновки. Таким чином, відіграючи важливу роль в житті кожної людини на протязі всього її існування, даючи їй певні знання про себе саму та оточуючих її людей – рефлексія виконує розвивальну, регулятивну, мотивуючу, пізнавальну, смислоутворюючу, стимулюючу, конструктивну, контрольну функції.

Література

1. Лепский В.Е. Рефлексия в работах Г.П. Щедровицкого и В.А. Лефевра / Рефлексивный подход от методологии к практике / Под. ред. В.Е. Лепского – М. : «Когито-Центр», 2009. – 327 с.
2. Тейяр де Шарден П. Феномен человека / П. Тейяр де Шарден // Введение к объяснению мира. – М.: Наука, 1987. – 381 с.
3. Щедровицкий Г.П. Мышление. Понимание. Рефлексия / Г.П. Щедровицкий. Сост. и отв. ред. А. А. Пископел, и др.. – М. : Наследие ММК, 2005. – 798 с.

Воронова Ольга Юрїївна – викладач кафедри психології Мукачівського державного університету.

Буровіна О. В., Пелешенко О. В. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ КРИЗИ СЕРЕДНЬОГО ВІКУ	39
Висоцька А. О., Макарова Н. М. ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ОСІБ, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ В НАСЛІДОК ВІЙСЬКОВОГО КОНФЛІКТУ	42
Витришко І. С. НАРАТИВ ЯК МЕТОД ВИВЧЕННЯ ЦІННІСНО-СМИСЛОВОЇ СФЕРИ ВИМУШЕНИХ МІГРАНТІВ.....	45
Волженцева І. В. ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ ПОЛІФУНКЦІОНАЛЬНОЇ РЕГУЛЯЦІЇ ПСИХІЧНИХ СТАНІВ ОСОБИСТОСТІ У ПРОФІЛАКТИЦІ ТА ПОДОЛАННІ ПРОФЕСІЙНОГО СТРЕСУ	49
Волченко Л. П. ДО ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ УЧНІВ, ЩО МАЮТЬ СТАТУС ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ ДО НОВИХ УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ	51
Воронова О. Ю. ДЕЯКІ ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ РЕФЛЕКСІЇ У ПРОФЕСІЙНОМУ СТАНОВЛЕННІ ОСОБИСТОСТІ	54
Галян А. Є., Бровендер О. О. ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСІБУ ЖИТТЯ У МОЛОДІ.....	57
Галян А. Є., Федорова А. В. МЕТОДИ И ВОЗМОЖНОСТИ ОКАЗАНИЯ ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ ПОМОЩИ ПОЖИЛЫМ ЛЮДЯМ В СОЦИАЛЬНОЙ РАБОТЕ.....	60
Гарькавец С. О., Буровіна О. В., Гречишкіна К. О. ПАБЛІК РИЛЕЙШНЗ І ПРОБЛЕМА ІМІДЖУ ПЕРЕМІЩЕНИХ ВНЗ.....	63
Гарькавец С. О., Новосад А. С. ДО ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЧНИХ МЕХАНІЗМІВ ЗАХИСТУ ОСОБИСТОСТІ ТА ЇХ ФУНКЦІЙ У ЖИТТІ ЛЮДИНИ	66
Гарькавец С. О., Полукетова К. О. ДО ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНИХ КОНФЛІКТІВ І ШЛЯХІВ ЇХНЬОГО ВИРІШЕННЯ	69
Гашенко К. Ю., Макарова Н. М. ПРОБЛЕМИ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ МОЛОДІ В УКРАЇНІ	72
Гейко Є. В. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ СТАНОВЛЕННЯ ЦІЛІСНОСТІ ОСОБИСТОСТІ – СУЧАСНІ НАУКОВІ СТУДІЇ	75

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>